

ALBUL ȘI NEGRUL

Opera lui Eugène Ionesco:

Scrieri în limba română: *Elegii pentru ființe mici* (versuri, 1931), *Nu* (critică literară, 1934), *Englezește fără profesor* (piesă de teatru, 1943), *Război cu toată lumea* (publicistică, 1992).

Scrieri în limba franceză:

Teatru: *La Cantatrice chauve*, *La Leçon*, *Les Salutations*, *Jacques ou la Soumission*, *L'Avenir est dans les œufs*, *Les Chaises*, *Le Maître*, *Le Salon de l'automobile*, *Victimes du devoir*, *La Jeune Fille à marier*, *Amédée ou Comment s'en débarrasser*, *Le Nouveau Locataire*, *Scène à quatre*, *Le Tableau*, *L'Impromptu de l'Alma*, *Tueur sans gages*, *Rhinocéros*, *Délire à deux*, *Le Piéton de l'air*, *Le roi se meurt*, *La Soif et la Faim*, *La Lacune*, *Exercices de conversation et de diction françaises pour étudiants Américains*, *Jeux de massacre*, *Macbett*, *Ce formidable bordell*, *L'Homme aux valises*, *Voyages chez les morts*, *La Nièce-Épouse*, *Le Vicomte*, *Le Rhume onirique*, *Les connaissez-vous?*, *Maximilien Kolbe*.

Proză: *La Photo du Colonel* (nuvele, 1962), *Le Solitaire* (roman, 1973).

Eseuri și memorialistică: *Notes et contre-notes* (1962), *Journal en miettes* (1967), *Présent passé, passé présent* (1968), *Antidotes* (1977), *Un homme en question* (1979), *Entre la vie et le rêve. Entretiens avec Claude Bonnefoy* (1987), *Une quête intermittente* (1987).

Volume de desene: *Découvertes* (1969), *Le Blanc et le Noir* (1981).

EUGÈNE
IONESCO

ALBUL
ȘI
NEGRUL

Traducere din franceză de
BOGDAN GHIȚĂ

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Vlad Russo
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Iuliana Constantinescu, Dan Dulgheru

Tipărit la C.N.I. Coresi S.A.

Eugène Ionesco
Le blanc et le noir
© Marie-France Ionesco

© HUMANITAS, 2012, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IONESCU, EUGEN
Albul și Negrul / Eugène Ionesco; trad.: Bogdan Ghiță. –
București: Humanitas, 2011
ISBN 978-973-50-3441-2
I. Ghiță, Bogdan (trad.)
821.135-1-4
821.133.1-4=135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021 311 23 30 / 0372 189 509

*

Pentru a desena, a picta, a fotografia, trebuie să știi, să poți vedea, să observi: dincolo de realitatea accesibilă tuturor (care totuși, e adevărat, nu e decât parțial aceeași pentru toți), există o a doua realitate, mai subiectivă, deci, paradoxal, mai adevărată și mai universală, apoi, în funcție de capacitatea fiecăruia, o a treia, o a patra realitate etc. Cu cât înaintăm mai mult în realitățile succesive, cu atât devenim mai realiști, adică mai adevărați: într-un sens care nu este realismul convențional, ci cel adevărat. Există mai multe grade de adevăr, sau mai multe profunzimi. Aș spune mai multe înălțimi. Realismul nu înseamnă însă realitate! E o școală, un stil, o manieră. Această capacitate de a vedea este o condiție necesară, nu și suficientă, căci trebuie să ținem cont de priceperea, adică de arta, de măiestria care depinde de învățare, de aptitudinile manuale ale fiecărui artist. Cu toții suntem artiști, vreau să spun că suntem toți ființe spirituale ai căror ochi și a căror mână sunt mai mult sau mai puțin exersate. Vorbesc cu mai multă sau mai puțină ușurință: atenție la cei care nu pot vorbi sau care vorbesc cu dificultate.

*

Am făcut nouăsprezece litografii din care au fost alese cincisprezece. Privindu-le, mă întreb cum au putut Salvador Dalí și Leonardo da Vinci să deseneze atât de bine; dar cum universul își urmează cursul, cred că oricine poate sau trebuie să-și spună cuvântul.

*

Ce reprezintă tot ce mă înconjoară? De ce există ceva? Cu mulți ani în urmă, discutând cu colegul meu

de liceu Emmanuel, îmi puneam această întrebare fundamentală. Încă nu știam că ea fusese deja formulată într-un mod foarte clar de către marii filozofi. Odată acceptat că ceva există, se pune a doua întrebare: de ce există rău mai degrabă decât bine? De pildă, groaznicele războaie care au loc în clipa de față n-au o rațiune fundamentală de a fi. Și asta în ciuda tuturor explicațiilor și a justificărilor date: fără nici un motiv, națiunile independente sunt înghițite. Dominația economică prin hegemonie sau război e de prisos, pentru că se pot face tot felul de schimburi prin intermediul contractelor și al tratatelor. Cu timpul, industrializarea ne poate permite să găsim mijloace de a da fiecăruia pâinea cea de toate zilele. Tocmai războaiele împiedică creșterea bunăstării generale. Ele seacă întreaga energie și resursele ce puteau fi folosite în activități utile. Președintele unei republici primea, nu demult, un șef de stat străin. La întrebarea pusă de către președinte: „De ce doriți, împreună cu aliații dumneavoastră, să răsturnați regimul social și economic din Afganistan, dacă afganii nu doresc acest lucru? Ei se simt bine așa cum sunt“, la asta, imbecilul șef de stat a răspuns: „A, nu, trebuie să facem o Revoluție.“ Când este evident că tocmai asta nu mai trebuie făcut, că nu mai trebuie făcut niciodată. Toate rațiunile oferite pentru acțiunile din politică, din istorie, sunt pur și simplu iraționale.

Foamea trebuie potolită, poftele trebuie lichidate. Vorbesc numai în calitate de om rațional. Nimeni nu are acest discurs rațional și simplu, sau doar puțini. Pentru că e banal, acest discurs e socotit a fi lipsit de adevăr. Or, adevărul este elementar. Am vorbit deja despre aceste lucruri de mai multe ori în cărțile mele. Maurice Genevoix,

care a murit de curând, îmi spunea că am atât de mult bun-simț, încât par smintit, nebun. Altul spunea că sunt anormal de normal. Sunt un muritor care-și dă seama în chip mai constant, cu mai multă acuitate decât ceilalți, că este muritor. Aveam mulți prieteni cărora voiam să le arăt desenele mele. Încă mai am câțiva, mult mai puțini. Unde sunt ceilalți? C. îmi spune: „Mă îndoiesc că sunt undeva.“ E rândul meu să-mi pierd rațiunea: mă îndoiesc că nu sunt undeva.

Am mâncat prea mult la prânz, am băut prea multă bere, mă simt îngreunat, sunt trist. Poate doar cât durează digestia. Mă apuc de alte desene, terapia mea.

Nu ne putem opri să gândim, spune celălalt. Atunci, să gândim. Și gândesc, gândesc, aș vrea să nu gândesc decât desen. Mereu există acest alt limbaj, limbajul meu, cuvintele care mă invadează, se strecoară în desene, care, adesea, pot fi reduse la cuvinte.

2 Acest personaj e cumva un Rege? Ce are pe cap e o coroană? Îmi pare tare trist, și totuși l-am desenat cu bucurie. E înconjurat de sfetnicii săi. Nu sunt sfetnici ca oricare alții: capetele lor sunt triunghiuri cu baza mare în jos. E o interpretare. O alta cred că e greu de găsit. Nu, sunt doar contururi pe hârtie, contururi și hârtie. E doar o hârtie.

E.I

- 3 Figuri negre și albe alternează sau se așază în jurul unui monstru negru, cu dinți albi și cu un ochi luminos. Prea luminos, i-aș adăuga puțin roșu, un roșu veninos. Sunt sfătuit să n-o fac: ar fi decorativ.

E L

4 Dintr-o sursă neagră țâșnesc, izbucnesc tot soiul de făpturi albe și negre. De ce doar chipuri umane, și nu plante, animale? Chiar asta am să fac data viitoare, dacă Larese îmi va mai pune la dispoziție atelierul său. Oare toate făpturile astea se rotesc? E o compoziție rotitoare. Cred că nucleul din mijloc este dătătorul de viață, al unui fel de viață. (Da' de unde, spun, asta e non-gândire. Ia te uită, sunt două ovaluri, două mici ovaluri, sus, în dreapta și în stânga.) Ba nu, e un simplu carusel, întocmai ca la bâlci. Dar caruselul simbolizează și el ceva.